DIGITÁLNÍ AGENDA PRO EVROPU

Tento dokument popisuje vývoj digitální agendy EU a objasňuje, jak se od roku 2024 změnilo zaměření EU od stanovování priorit směrem k provádění tím, že jsou zaváděny právní rámce, jako je akt o umělé inteligenci. Vysvětluje také, jak nová pravidla EU týkající se platforem, dat, digitální identity, umělé inteligence a kybernetické bezpečnosti přispívají k bezpečnosti digitálních prostorů, spravedlivé hospodářské soutěži a digitální suverenitě v souladu s ekologickou transformací.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

Ačkoli Smlouvy neobsahují konkrétní ustanovení týkající se informačních a komunikačních technologií (IKT), EU může na základě Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) jednat v oblastech politiky, jako jsou průmysl, hospodářská soutěž, obchod, transevropské sítě, výzkum, energetika, vytvoření jednotného trhu, volný pohyb zboží, pohyb osob a služeb, vzdělávání a kultura.

CÍLE

EU se prostřednictvím své digitální agendy snaží umožnit bezpečnou a udržitelnou digitální transformaci zaměřenou na člověka. Tento přístup, který vychází ze strategie pro jednotný digitální trh a z Digitálního kompasu 2030, podporuje důvěryhodné toky údajů, interoperabilní digitální identitu, spravedlivé trhy platforem, odpovědnou umělou inteligenci a spolehlivou kybernetickou bezpečnost. V rámci politického programu Digitální dekáda se tyto záměry proměnily v konkrétní cíle v oblasti dovedností, infrastruktury, digitalizace podniků a veřejných služeb.

DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

A. První digitální agenda pro Evropu: 2010–2020

První digitální agenda se zaměřovala na zlepšení konektivity, snížení nákladů a posílení ochrany spotřebitele. Mezi její hlavní úspěchy patřilo:

— zrušení poplatků za roaming („roaming za domácích podmínek“),

— rozšíření širokopásmového přístupu,

— zavedení klíčových pravidel pro ochranu údajů, zejména obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

Agenda rovněž podporovala digitální růst prostřednictvím zlepšování dovedností, digitalizace průmyslu a veřejných služeb, jakož i zavedením pravidel pro zeměpisné blokování a přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah.

Na podporu ekonomiky založené na datech přijala EU opatření týkající se volného toku neosobních údajů, kybernetické bezpečnosti a otevřených dat a posílila koordinaci regulace prostřednictvím Sdružení evropských regulačních orgánů v oblasti elektronických komunikací.

B. Druhá digitální agenda pro Evropu: Digitální kompas 2030

Druhá digitální agenda se zaměřuje na změny, které přináší digitální technologie, a na zásadní úlohu digitálních služeb a trhů, přičemž klade důraz na technologické a geopolitické cíle EU. Komise ve svých sděleních o formování digitální budoucnosti Evropy a o evropském politickém programu Digitální dekáda popsala opatření pro bezpečné digitální služby a trhy. Prioritami byly kvantová výpočetní technika, blockchainové strategie, umělá inteligence, polovodiče (evropský akt o čipech), digitální suverenita, horizontální požadavky na kybernetickou bezpečnost výrobků s digitálními prvky (nařízení (EU) 2019/1020 ve znění nařízení (EU) 2024/2847), sítě 5G a 6G, evropské datové prostory a globální technologické standardy.

V březnu 2021 byl zaveden Digitální kompas, v němž EU nastínila čtyři cíle pro rok 2030:

— dovednosti: alespoň 80 % všech dospělých by mělo mít základní digitální dovednosti a v EU by mělo být zaměstnáno 20 milionů odborníků na informační a komunikační technologie, mezi nimiž by mělo být více žen,

— podniky: 75 % podniků by mělo využívat služby cloud computingu, data velkého objemu a umělou inteligenci, více než 90 % malých a středních podniků v EU by mělo dosahovat alespoň základní úrovně digitální intenzity a počet tzv. „jednorožců" v EU (tj. začínajících podniků s vysokou hodnotou) by se měl zdvojnásobit,

— infrastruktura: všechny domácnosti v EU by měly mít přístup ke gigabitovému internetu a všechny obydlené oblasti by měly mít pokrytí sítí 5G, EU by měla vyrábět 20 % světových polovodičů, v EU by mělo být rozmístěno 10 000 klimaticky neutrálních, vysoce zabezpečených okrajových uzlů a Evropa by měla získat svůj první kvantový počítač,

— veřejné služby: veškeré klíčové veřejné služby by měly být dostupné online, všichni občané by měli mít přístup ke své elektronické zdravotnické dokumentaci a 80 % občanů by mělo používat elektronickou identitu.

Program Digitální Evropa zavedený nařízením (EU) 2021/694 je iniciativa EU, v jejímž rámci se má v letech 2021–2027 přidělit 7,5 miliardy EUR na projekty v oblasti digitálních technologií, jako jsou superpočítače, umělá inteligence, kybernetická bezpečnost, pokročilé digitální dovednosti a integrace digitálních technologií. Tyto projekty jsou podporovány centry pro digitální inovace.

Politický program Digitální dekáda 2030 stanoví právně závazné cíle od září 2022, čímž se z Digitálního kompasu stává prováděcí nástroj zahrnující každoroční podávání zpráv a mechanismy spolupráce členských států.

1. Data

Pro digitální vizi Evropy má zásadní význam sdílení dat. EU podporuje inovace založené na datech, ale zároveň se snaží udržet rovnováhu mezi ochranou soukromí, bezpečností a etikou. Zkoumá přitom možnosti využívání a sdílení neosobních údajů pro účely nových technologií a obchodních modelů.

V rámci Evropské strategie pro data byla zavedena myšlenka společných evropských datových prostorů pro devět odvětví. Cílem je zajistit, aby ekonomika i společnost

mohly využívat většího množství dat, a zároveň poskytnout podnikům i jednotlivcům větší kontrolu nad daty, která vytvářejí. Regulační rámec EU pro data zahrnuje:

— obecné nařízení o ochraně osobních údajů (nařízení (EU) 2016/679),

— směrnici o ochraně údajů v oblasti prosazování práva (směrnice (EU) 2016/680),

— evropský akt o správě dat (nařízení (EU) 2022/868) týkající se dostupnosti údajů a důvěry,

— evropský akt o datech (nařízení (EU) 2023/2854) o spravedlivém přístupu a právech uživatelů při současném zajištění ochrany osobních údajů.

2. Umělá inteligence

Bílá kniha o umělé inteligenci z února 2020 zdůraznila klíčovou úlohu umělé inteligence a její očekávané společenské a hospodářské přínosy napříč odvětvími. V březnu 2024 přijal Parlament akt o umělé inteligenci. Mezi jeho klíčová ustanovení patří:

— záruky týkající se používání umělé inteligence pro obecné účely,

— omezení používání systémů biometrické identifikace donucovacími orgány,

— zákaz hodnocení občanů a využívání umělé inteligence k manipulaci nebo využívání zranitelnosti uživatelů,

— právo spotřebitelů podávat stížnosti a dostávat srozumitelná vysvětlení.

Akt o umělé inteligenci je v platnosti od 1. srpna 2024 a začíná se uplatňovat postupně v průběhu 36 měsíců. Prosazování na úrovni EU koordinuje Evropský úřad pro umělou inteligenci.

V září 2022 Komise předložila návrh směrnice o odpovědnosti za umělou inteligenci, která měla zajistit rovnocennou ochranu osob poškozených umělou inteligencí. Tento návrh však byl mezitím stažen. Kromě toho byla představena nová směrnice o odpovědnosti za vadné výrobky (směrnice (EU) 2024/2853), která se zabývá digitálními produkty, jako je umělá inteligence.

3. Nařízení o digitálních službách a nařízení o digitálních trzích

Základem digitální strategie je vytvoření bezpečnějšího a otevřenějšího jednotného digitálního trhu, který zaručuje práva uživatelů a spravedlivou hospodářskou soutěž. Opírá se o dva legislativní pilíře: nařízení o digitálních službách (DSA) a nařízení o digitálních trzích (DMA), jejichž účelem je modernizovat právní předpisy EU v oblasti digitálních služeb. Tato dvě nařízení, která Parlament a Rada přijaly v roce 2022 a která jsou v platnosti od května 2023, poskytují jednotný soubor pravidel pro celou EU. Nařízení o digitálních službách vymezuje odpovědnost zprostředkovatelů služeb, zejména online platforem. Velké platformy, s nimiž se pojí vyšší riziko šíření nezákonného a škodlivého obsahu, podléhají zvláštním požadavkům. Nařízení o digitálních trzích nastiňuje pravidla pro společnosti se statusem „strážce“ a zaměřuje se na ty, které jsou nejnáchylnější k nekalým praktikám. To zahrnuje zejména služby, jako je online zprostředkování, sociální sítě a cloud computing. V návaznosti na nařízení o digitálních službách navrhla Komise nařízení, kterým se zefektivní shromažďování a sdílení dat o krátkodobých pronájmech ubytování. Nařízení o digitálních službách vstoupilo v platnost v plném rozsahu dne 17. února 2024. Nařízení o digitálních trzích

se začalo intenzivněji prosazovat v roce 2025, kdy byly uloženy první pokuty strážcům přístupu. Komise se nyní zaměřuje především na prosazování a monitorování.

4. Elektronická veřejná správa, elektronická identita a digitální euro

Digitální agenda klade důraz na služby elektronické veřejné správy a přeshraniční spolupráci veřejného sektoru. V návaznosti na návrh Komise z listopadu 2022, kterým se stanoví opatření pro vysokou úroveň interoperability veřejného sektoru v celé Unii, přijala Rada v březnu 2024 nařízení o interoperabilní Evropě (nařízení (EU) 2024/903) s cílem posílit veřejné služby v EU. Tímto nařízením se zřizuje Sbor pro interoperabilní Evropu složený ze zástupců členských států, Komise a dalších subjektů EU.

Budování důvěry v on-line prostředí má zásadní význam pro společenský a hospodářský růst. Nařízení o elektronické identifikaci (nařízení (EU) č. 910/2014) poskytuje rámec pro bezpečné digitální interakce mezi občany, podniky a orgány. V zájmu dosažení těchto cílů přijal Parlament v únoru 2024 rámec pro evropskou digitální identitu (nařízení (EU) 2024/1183, eIDAS 2.0), jehož cílem je umožnit do roku 2030 80 % občanů EU bezpečný přístup k důležitým veřejným službám pomocí digitální identity. Nařízení eIDAS 2.0 vstoupilo v platnost dne 20. května 2024 a členské státy připravují zavedení peněženek digitální identity EU.

5. Kybernetická bezpečnost

Dne 10. listopadu 2022 Komise a vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku v reakci na agresi Ruska vůči Ukrajině zavedli politiku kybernetické obrany EU a Akční plán pro vojenskou mobilitu 2.0, jejichž cílem je:

— zvýšit investice do kybernetické obrany,

— posílit spolupráci mezi vojenským a civilním kybernetickým sektorem,

— zajistit účinné řešení kybernetických krizí,

— a posílit postavení EU v oblasti kritických kybernetických technologií.

Tím se zároveň posiluje evropská technologická a průmyslová základna obrany, jejímž cílem je vytvořit integrovaný celoevropský obranný průmysl. V prosinci 2022 nahradila směrnice o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně kybernetické bezpečnosti v Unii (směrnice NIS 2) předchozí směrnici a rozšířila její rozsah působnosti na více odvětví a subjektů. Lhůta pro provedení směrnice NIS 2 ve vnitrostátním právu uběhla dne 17. října 2024 a následně byla zahájena řízení o nesplnění povinnosti z důvodu zpoždění. Dne 10. prosince 2024 vstoupilo v platnost nařízení o horizontálních požadavcích na kybernetickou bezpečnost produktů s digitálními prvky (akt o kybernetické odolnosti) a základní povinnosti mají být splněny do prosince 2027. V dubnu 2024 přijal Parlament akt o kybernetické solidaritě, jehož cílem je posílit solidaritu na úrovni EU a lépe odhalovat kybernetické hrozby a incidenty a reagovat na ně. Parlament a Rada rovněž dosáhly dohody o změně aktu o kybernetické bezpečnosti.

6. Sdělovací prostředky a demokracie

V prosinci 2020 Komise ve svém sdělení představila akční plán na podporu oživení a transformace evropského mediálního odvětví. Komise v něm zdůraznila potřebu větší vnitrostátní podpory prostřednictvím schválených plánů obnovy po pandemii COVID-19 a poukázala na rušivý vliv globálních online platforem na média, zejména na jejich dominantní postavení na trzích s daty a reklamou. Akční plán pro evropskou

demokracii doplňuje výše uvedený akční plán pro mediální odvětví a zaměřuje se na posílení digitálního přizpůsobení, svobody a plurality sdělovacích prostředků a na boj proti dezinformacím. Vzhledem ke stále častějšímu zastrašování novinářů se rovněž zabývá omezováním svobody sdělovacích prostředků. Nařízení, kterým se stanoví společný rámec pro mediální služby na vnitřním trhu (Evropský akt o svobodě sdělovacích prostředků), přijaté v březnu 2024, zaručuje redakční nezávislost a pluralitu sdělovacích prostředků a chrání novináře před sledováním.

7. Vzdělávání a dovednosti

Kromě regulace podporuje EU digitální vzdělávání. Akční plán digitálního vzdělávání 2021–2027 pomáhá členským státům přizpůsobit své vzdělávací systémy digitálnímu věku. Zaměřuje se na vytvoření stabilního digitálního vzdělávacího ekosystému a posílení dovedností pro digitální transformaci.

8. Zlepšení pracovních podmínek při práci prostřednictvím platformy

V říjnu 2024 byla přijata směrnice o zlepšení pracovních podmínek při práci prostřednictvím platformy (směrnice o práci prostřednictvím platformy), která objasňuje kritéria statusu zaměstnance a upravuje algoritmické řízení.

9. Digitální infrastruktura

Dne 21. února 2024 předložila Komise nové iniciativy pro digitální infrastrukturu v Evropě s cílem zahájit diskuse o konkrétních návrzích na podporu inovací, bezpečnosti a odolnosti digitální infrastruktury.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Parlament již přijal několik usnesení týkajících se digitální agendy:

— Usnesení o bezpečnostních hrozbách souvisejících se zvyšující se technologickou přítomností Číny v EU a o případných opatřeních na úrovni EU za účelem jejich omezení (12. března 2019), v němž naléhavě vyzval Komisi, aby rozšířila oblast působnosti směrnice o bezpečnosti sítí a informací a zabývala se hrozbami spojenými s digitalizací, vyzval k zajištění souladu s posílenou politikou EU v oblasti kybernetické bezpečnosti a požadoval, aby byla svěřena významnější úloha Agentuře EU pro kybernetickou bezpečnost.

— Tři usnesení o umělé inteligenci, která se zaměřují na etické aspekty umělé inteligence, režim občanskoprávní odpovědnosti za umělou inteligenci a práva duševního vlastnictví pro vývoj umělé inteligence (20. října 2020) a v nichž vyzývá k vytvoření právního rámce EU pro umělou inteligenci založeného na etice.

— Usnesení o nařízení o digitálních službách na podporu jednotného digitálního trhu, v němž Parlament vyjadřuje názor, že by legislativní balíček měl posílit vnitřní trh, zaručit ochranu spotřebitelů, zajistit rovnocennost nezákonných činností prováděných online a off-line, zachovat transparentnost, respektovat práva a zahrnovat subjekty ze zemí mimo EU, které mají vliv na spotřebitele v EU. Parlament rovněž vyzval k větší spravedlnosti, transparentnosti a odpovědnosti za moderování obsahu digitálních služeb. Toto usnesení čerpalo z výzkumu, semináře o pravidlech elektronického obchodu vhodných pro digitální věk a série studií o digitálních službách se zaměřením na elektronický obchod a umělou inteligenci,

které zadal Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů (IMCO). Skutečnost, že návrhy nařízení o digitálních službách a nařízení o digitálních trzích byly sladěny s usnesením Parlamentu, svědčí o tom, že Parlament může ovlivnit legislativní agendu, a to i bez formálního práva legislativního podnětu.

— Usnesení o přípravě digitální budoucnosti Evropy (20. května 2021), v němž vyzval k odstranění překážek fungování jednotného digitálního trhu a ke zlepšení využívání umělé inteligence v zájmu evropských spotřebitelů.

— Usnesení o návykovém designu online služeb a ochraně spotřebitele na jednotném trhu EU (12. prosince 2023), v němž vyzval k zákazu návykových technik používaných při designu online služeb, jako je například nekonečné rolování stránek nebo automatické přehrávání videí. Někteří poslanci EP si rovněž přáli, aby bylo zavedeno digitální „právo nebýt rušen" spolu se seznamem správných postupů v oblasti designu.

— Dne 13. prosince 2023 poslanci EP zdůraznili, že je třeba znovu posoudit pravidla EU týkající se zeměpisného blokování s cílem odstranit veškeré zbývající překážky a plně rozvinout potenciál jednotného trhu.

— Dne 13. března 2024 Parlament v rámci evropského akčního plánu pro demokracii přijal usnesení, kterým schválil návrh právního předpisu o svobodě a pluralitě sdělovacích prostředků (evropský akt o svobodě médií), který posílil ochranu nezávislosti sdělovacích prostředků, a schválil právní předpis o transparentnosti demokratických procesů (nařízení (EU) 2024/900), který upravuje politickou reklamu.

Parlament jako spolutvůrce nařízení o digitálních službách, nařízení o digitálních trzích a aktu o umělé inteligenci sleduje provádění směrnice NIS 2 a aktu o kybernetické odolnosti prostřednictvím své práce ve výborech, prostřednictvím požadavků na podávání zpráv a opatření navazujících na prosazování ze strany Komise.

Komise v souhrnném balíčku pro digitální oblast zaměřeném na umělou inteligenci (listopad 2025) navrhuje cílené změny aktu o umělé inteligenci a pravidel v oblasti letectví s cílem řešit problémy spojené s prováděním a snížit regulační zátěž. Tento balíček je součástí širšího digitálního balíčku, který má zjednodušit právní předpisy EU v digitální oblasti a podpořit inovace v podnikání.

Ve studii pro výbor IMCO z února 2026 jsou zdůrazněny důležité výzvy, včetně právní jistoty, kapacity pro prosazování práva a dopadů na základní práva, přičemž se rozlišuje mezi zjednodušením a podstatnějšími změnami záruk.

V Parlamentu jsou do práce na souhrnném balíčku pro digitální oblast zapojeny výbor IMCO a Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci. Po přijetí postojů Parlamentu a Rady v březnu 2026 byla zahájena tříštranná jednání, která se zaměřují na zjednodušení při současném zachování základní ochrany.

Tento dokument vypracovala tematická sekce Evropského parlamentu pro hospodářství a růst. Další informace k tomuto tématu naleznete na internetových

stránkách Výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů a Výboru pro výzkum, průmysl a energetiku.

Maxim Hauk
05/2026